

Előfizetési felhívás

NŐK LAPJA

czimü hetilapra,

mely február 1-től kezdve jelen meg, és a női munkaképesítés és munka-felzabodítás ügyének lesz közlönye.

Alólírottak a „Nők lapja“ czimü hetilap szerkesztését elvállalván, következő irányelveket tűztünk magunk elé:

Lapunkat határozottan a női munkaképesítés kifejtésének, a női munkajog gyakorlati életbe léptetésének szenteljük. A nők eddig a mit tanultak, azt felületesen tanulták, — mi küzdeni fogunk minden felületesség ellen. A mely nő eddig valamely ismeretet alaposan megszerzett is magának, annak nem tudta hasznát venni, — mi arra fogunk törekedni, hogy oly helyzeteket keressünk vagy ha kell: teremtsünk, a melyekben ezentúl hasznát vehesse.

Nagy méltatlanság azt mondani, hogy eddig a nőkön mult, ha a szokott női foglalkozáson kívül munkát nem kaptak; de ezentúl ha mulik, csakugyan rajtok fog az mulni. Mert a nők irányában napról-napra fogynak az előítéletek; a női munka becsét mindinkább kezdik ismerni és méltányolni; s rajtunk a sor, hogy megmutassuk, hogy valóban képesek vagyunk e hát a munkára? Az országos kérdések legfőbb itélőszéke: a magyar országgyűlés legközelebb oly szabadelvű nyilatkozatot tett e társadalmi kérdésben, hogy nemi gyöngeségünket bizonyítónk be, ha az intést meg nem értenők és nem követnők.

A „Nők lapja“ e nézeteknek fog kifejezést adni. Éber figyelemmel kíséri a külföldi mozgalmait a női munka ügyében, s a mi a külföldi viszonyokból ránk magyar nőkre nézve is értékes, igyekszik azt hazánkba átültetni.

Uj munkaköröket keres a nők számára, s a meglevőknek a nőkre kiterjesztésén működik.

Küzdeni fog egyrészt a túlzások, — másrészt az előítéletek ellen. Gyakorlati irányánál fogva kérlelhetlenül kimu-

tatja azokban a túlkövetelők hibáit, ezekben a szokásokhoz való vakon ragaszkodás káros voltát.

Közvetítőül szolgál a társadalom és a nőnem közt, a munkaadó és a munkás közt, a közérdek és az egyéni érdekek közt.

Kerüli az üres eszményiséget, de kerüli a száraz anyagiságot is. Csak e kettőnek helyes arányokban vegyítése teheti az emberiséget boldoggá. Annál fogva arra fog törekedni, hogy összeegyeztesse az eszményt az anyaggal, s kimutassa az összevegyítésnél a helyes arányokat.

Szűkebb körre szorítja a szépirodalmi részt, hogy tágabb tért nyithasson a realis tárgy, irányu és felfogásu cikkeknek. Ezeket azonban úgy válogatja meg, hogy irmodoruknál fogva azokra nézve is vonzóak legyenek, a kik a könnyebb olvasmányt kedvelik.

Szóval a „Nők lapja“ a női művelődés és haladás, a női munka-képzettség és munkajog oly közlönye akar lenni, melyből mulatságot is, hasznat is szerezhessen magának minden magyar nő. Törekvésének leglényegesebb részét a nőnevelés helyesebb irányba vezetésének — figyelmének legéber részét a nőegyletek működésének fogja szentelni, melyeknek szivesen szolgál közlönyül és közvetítőül.

Erős elhatározással lépünk e pályára, mert tudjuk, hogy azon sok nehézség vár reánk. De bármily erélylyel küzdjünk mi, sikertelen lesz az, ha a tisztelt közönség bizalma nem fogad és támogatása nem kíséri. E bizalmat és támogatást kérjük és várjuk mindazoktól, kik a magyar nők sorsa iránt részvétellel vannak, mert a „Nők lapja“ az összes magyar nőközönség lapja lesz.

Pest, január hóban.

B. Egloffstein Amália
szerkesztő.

Illésy Györgyné
főmunkatárs.

Előfizetési feltételek.

Február—december (11 óra) 5 forint 50 kr. — Február—június (5 óra) 2 frt 50 kr.

Február—március (2 óra) 1 forint.

Gyűjtőknek minden 10 példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Az előfizetések bérmentve alólírott kiadó-hivatalba küldendők.

Heckenast Gusztáv hirlap-kiadóhivatala
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám.)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1871 egyetem-utca 4-ik szám alatt.

4-ik szám.

Tizennyolezadik évfolyam.

Pest, január 22-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábotott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igitásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igitásnál csak 7 krajczárba számítottatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket előfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22 és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igitás után 30 krajczár.

Dr. Pataky Dániel.

(1804—1871.)

A szenvedő emberiség jöltevéi elismerést és hálát érdemelnek, bármily szerény körben s távol a feltűnőség piacától folytatják is nemes működésüket. Az orvos vagy pap, a szegény gondnok vagy kórházi ápoló, ki a nyomor hajlékaiba megy, hogy könyeket törüljön s kinokat enyhítsen, — ha neve nem ragyog is a közhír márvány-tábláin, nagy az általa a mit tesz; s nem lehet nagyobb a hir által, ha az felkapja szárnyára és országvilág előtt kürtöli nevét.

Hány valódi nagyság vész el így homályban s borul, ha pályáját megfutotta s jöltevé kezeit összekötözi a halál, a néma feledés fátyola reá.

Némelyek azonban szerencsésebbek. A sors, segítve érdemeiket, oly polczra állítja, honnan jótékonyaságuk áldása messze kiterjed s nevek elragyog. A széles hatáskör, melyet a végzet teljesen betöltöniök enged, dícsőrt von körülök, s már életükben megadja nekik a földi halhatatlanság jutalmát.

E kétszerte szerencsések és nemesek közé tartozott dr. Pataky Dániel, Erdély közelebről elhunyt volt főorvosa (protomedikus), királyi tanácsos és a főkörmányszék-nél egészségügyi előadó. Oly családból származva, mely nemzedékek hosszú során át, fíról fira szakadatlanul kitűnő tudományos s jelesen orvosi tekintélyeket adott amaz akkor még külön vált kisebb hazának, Erdélynek, maga is az ősök érdeméhez méltó saját érdemekkel az orvosi pályán a legmagas állást vívta ki magának nemcsak a közegészségügyi hivatalos pályán, hanem mint gyakorló orvos a szenvedő emberiség körül is.

A Pataky-család, közel másfél száz év óta, öt nemzedéken át tündöklék Erdélyben hasonló s már családi hagyományvá vált érdemek által. A most elhunyt Dánielnek

dédapja, Pataky István, Sárospatakról költözött Erdélybe, s miután I. Apafy Mihály fejedelemnek udvari lelkésze és radnóti pap volt, egyszersmind a fejedelem fiának II. Apafy Mihálynak nevelését vezette. Ő volt, a ki az 1674-ben a bethleni várban lefejezett Bánfi Dénest a halálra elkészítette.

Fia Sámuel kezdte meg a kolozsvári orvos Patakyak sorát. 1716-tól 1726-ig Kendi-Lónán lakott mint orvos, innen azonban az utóbb említett évben Kolozsvárra költözvén, itt alapította meg, 40 évi mű-

a szám-, mér- és természettan s a bölcsészeti rendes tanára. Atyja halálakor azonban letette tanári hivatalát s kizárólag orvosi hivatásának élt. Magas életkort ért ő is, mint atyja s 1804-ben halt meg, köztisztelést hagyva maga után. Fia, szintén Sámuel, már ekkor orvos, lépett nyomdokaiba. S 1812-ben országos főorvossá nevezetett ki, dacára annak, hogy az erdélyi kormányzó gr. Bánffy György saját házi orvosát, a szintén jeles és tekintélyes dr. Barra Istvánt terjesztette első helyen föl megerősítés alá. Első fia, az orvosi pályára készülő Sámuel, a bécsi egyetemen elhalván, az erdélyi főurak, hogy a Patakyak orvosi hagyományos hírneve ki ne haljon, a politikai pályára készülő negyedik fiát Dánielt (a mi Dánielünket) Bécsbe küldötték, ki onnan 1830-ban tért vissza tudori oklevelével s atyja nyomdokaiba lépett.

1831-ben a rémitő kholera kiütése s hat hétig dühöngése alkalmával egyszerre megalapította orvosi hírnevét s méltónak bizonyította magát elődeihez. Az orvosi hivatás legszébb, legmagasabb, mert legemberibb oldalát tüzte feladatul maga elébe: az elhagyott szegények gyógyítását. Felkereste őket nyomorult hajlékaikban s nemesak díj nélkül orvosolta, de maga látta el ingyen gyógyszerrel. A szegény betegek azonban naponként szaporodtak s tödültak a jöltevé orvoshoz. Ekkor fogant meg lelkében a szegény betegek házi ápolásának eszméje. Azonnal hozzá is kezdett valóításához s Erdély nemes keblü főurai és hölgyei közt oly propagandát csinált a

DR. PATAKY DÁNIEL.

ködése által, 1760-ban bekövetkezett haláláig, a Pataky-név orvosi híret. Fia, a második, vagy mint teljes joggal nevezték, nagy Pataky Sámuel, szintén orvos lett, de egyszersmind kolozsvári ref. főiskolában

nemes szándéknak, hogy azok évenként e czélra bizonyos összeg fizetésére kötelezvé magukat, a jótékony intézményt tettleg életbe lehetett léptetni. A vagyontalan betegek házilag kezeltettek s láttattak el a

kellő ápolással és gyógyszerekkel ingyen. Ezzel sem elégedett meg. A szeretet munkái kölcsönösen nyujtanak kezét egymásnak. A szegény betegeknek s halottaknak elhagyottárva gyermekeik maradtak; s Patakya jótékony nemes érzetétől indítva azok ügyét is fel fogta s folyvást több árvát tartott és neveltetett saját költségén. Valóban megérdemelte a szegények jóltevője leg-szebb emberi címét.

Az orvosi tudomány érdekében is nagy horderejű kedvezményt tett; midőn 1839-ben az orvosi tudományok mezején szerzett tapasztalatok kicserélése s kölcsönös érvényesítése végett, az ő indítványára alakult meg Kolozsvárt, először csak az ott helybeli orvosok időszaki értekezleti gyűlése, mely csakhamar kiterjesztette jótékony hatását a távol vidékekre is s fő feladatát tűzte ki a messzibb vidékektől írásban vagy személyesen jelentkező s több orvos tanácsát igénylő betegek számára utasításokat nyujtani.

Mindezek Patakya Dánielnek nemcsak orvosi, hanem közszellemű működését is a legszebb világításba helyezik. Hasonló tevékenységet fejtett ki a közügyek egyéb ágaiban is, s kivált a reformált egyházi és iskolai ügyek terén. Mint az erdélyi egyházi főtanács tevékeny tagja, lankadatlanul buzgólkodott ezekben.

A forradalom utáni években még szélesebb hatáskör nyílt közhasznú működésének. 1850-ben törvénytűzött, 1854-ben kerületi főorvossá, 1861-ben országos főorvossá, és a helyre állított királyi főorvosságnak országos igazságügyi előadóvá nevezetett ki, s e téren szerzett érdemei elismerésül királyi tanácsosi címet is nyert.

1869-ben súlyos vesebaj miatt Pestre kelle jönnie s itt ismételve a legfájdalmasabb műtéteknél vetnie magát alá. Bár azok a magyar orvosok kar legkitünőbb műtői által szerencsés sikerrel hajtottak végre, baja mégis sokat tett testi ereje fogyatékára s azóta folyvást hanyatlott életéreje — míg a jelen év jan. 10-én, sokaktól megsiratva, mindenek tiszteltétől s részvététől kísérve elhunyt.

Igaz emberszeretettől melegített szív szünt meg dobogni halálával, és sírját, ha nem jelölne is márvány, köztisztelt s áldó emlékezet örízne váltig, míg csak utolsó sírba nem száll a nemzedék, melynek körében annyi jót tett s annyi nemes példát adott.

A kis árva.

Ringy-rongy lóg a vállán,
Künn didereg szegény...
Alig áll már lábán,
Megfagy a köny szemén.
Hiába könyörög:
„Eressz be, ereszz be!”
...Majd elhallgatás kölyök!
Maradj az ereszbe!”

Hideg az idő, mint
A mostoha lelke.
Oh, ha édes anyja
A sírból kikelne!
Igy sohajt álomban
A didergő gyermek,
S fölír örömben:
„Többé ki nem vernek!”

Álmában hő esőket
Hint rá édes anyja...
Pedig csak egy hű eb
Nyelve nyalogatja...
A nagy, lomhos Bodri
Ilyen álmot hoz rá:
Meggzánta, hogy ott ri...
Oda feküdt hozzá...

Bényei Gábor.

Higginbotham ur balesete.

(Amerikai beszély.)

(Vége.)

Eközben Parker's-Falls összes lakossága, mely kiskereskedőkből, kosztadó asszonyokból, gyárakban dolgozó leányokból, molnárokból és iskolás gyerekekből állott, mind az utcákra rohant és oly iszonyu lármát csapott, hogy már csak ez is elég bő kárptólást nyujtott a gypotgyárak gépeinek hallgatásáért, melyek a megboldogult iránti tiszteletből megszokott kelepelésüket egyelőre megszüntették. Ha Higginbotham ur tartott valamit a sironluti hírnévre, ugy korán kiszorult lelke bizonyára itt köszált valahol a zsbongó tömegben. A mi Domokos barátunk szívének hívságában megfellekzedik szándékba vett ovatosságáról s a városka szivárványos kútjára állott és onnan kiabálta, hogy voltaképen ő hozta ide azt a hiteles tudósítást, mely oly bámulatos igazgatottságot okozott. Persze, hogy azonnal ő lett a pillanat legnagyobb hőse (ha valaki naphőse lehet, s miért ne lehetne házalónk a pillanat hőse?) s rögtön hozzá is fogott az elbeszélésnek egy új kiadásához, oly hangon, mint valami tábóri pap, épen a mikor a postakocsi a kis város fő-utcáján végig robogott. Egész éjjel jött, és így reggel három órakor Kimballtonban bizonyosan lovakat kellett váltania.

„Most hát meg fogjuk hallani a részleteket is!” — kiáltozta a tömeg.

A kocsi begördült a koremsa udvarára, ezer meg ezer embertől kísértetve; mert habár azelőtt mindenki csupán csak a saját ügyeivel törődött, bezeg szerte-számában hagyta most minden dolgát, csak hogy az újságot meghallhassa. Házalónk, a ki a versenyfutásban legelő rohant, két utast fedezett föl, kik mindketten legédesebb szendergéseiből riadtak föl, midőn magukat ekkora népcsoport keltős közepében találták. Minden ember külön kérdésekkel ostromolván, s így az egész tömeget együttesen támadván még őket, mindketten úgy megrémültek, hogy a szavuk is elállott, pedig hát az egyik ügyvéd, a másik meg egy fiatal nő vala.

„Higginbotham ur! Higginbotham ur! Beszéljenek el önök mindent, a mit az öreg Higginbotham urról tudnak!” — ordította a sokaság. — „Hogy nyilatkozott a halottvizsgáló? Elestipték-e a gyilkosokat? Felcsodott-e már Higginbotham ur unokahuga ájulási rohamaiból? Higginbotham ur! Higginbotham ur!”

A kocsi egy szót sem szólt, kivéve, hogy irtózatosan káromkodott a vendéglőre, ki nem hozott neki azonnal pihent lovakat. A törvénytudó ott benn a kocsihoz hordozni minden tudományát; és így alig értesült az igazgatottság okáról, azonnal egy vörös könyvet vont elő kabátja zsebéből. E közben Pike Domokos, ki szerfölött udvarias fiatal ember volt, gyanítva, hogy egy női nyelvecke az egész történetet csak olyan folyékonyan el tudja beszélni, mint egy törvénytudó, kisegíté a hölgyet a kocsihoz. E nő egy szép, eleven kis leány vala, most már egészen fölébredve és mosolygón, mint egy kinyitott bimbó és oly édeskedves apró szájacskával, hogy a mi Domokos barátunk százszorta szivesebben veszi vala, ha onnan holmi gyilkos történet helyett a szerelem hangjait hallhatta volna.

„Uraim és hölgyeim!” — kezdé az ügyvéd, a szatócsok, molnárok és gyárleányok felé fordulva, — „biztosíthatom önöket, hogy ezt az egész furcsa zürzavart valami beszámítás alá nem eshető tévedés, vagy a

mi még valószínűbb, szántsándékos család okozta, melyet valaki gonosz indulatból Higginbotham ur hitelének megrövidítésére gondolt ki. Mi ma reggel három órakor Kimballtonon jöttünk keresztül, és ennélfogva minden bizonynyal hallottunk volna valamit a gyilkosságról, ha ez csakugyan véghez vitetett volna. De én majdnem oly biztosan állithatom, miként ha Higginbotham ur saját élő szavával bizonyítaná, hogy az egész dologból egy szó sem igaz. Ime épen itt van egy jegyzéke, Connecticut állam törvénytudókéhoz benyújtott egyik kérelmére vonatkozva, melyet ez uri ember saját kezűleg adott át nekem. A jegyzék tegnap este tíz óráról van keltezve.”

Igy szólván a törvénytudó, előmutatá a jegyzék dátumát és aláírását, mely megdönhetetlen bizonyítá, hogy ez az istennélküli való gonosz Higginbotham ur vagy eleven volt, a mikor azt leirta, vagy pedig — a mit néhány kétkedő kivételével majd mindnyájan sokkal valószínűbbnek tartottak — elannyira el volt merülve ügyesbajos földi dolgaiba, hogy még halála után is azokkal foglalkozott egy darabig. Hanem egy váratlanul közbejött bizonyosság tönkre tett minden gyanitgatást. A fiatal nő, miután aházaló hosszas magyarázatát végig hallgatá, csak épen percnyi időt vett magának, hogy köpenyét lesimítsa és fürtjeit rendbe hozza, és azonnal megjelent a fogadó ajtajában, szerényen jelt adva, hogy beszélni szeretne.

„Jó emberek!” — mondá ő, — „én Higginbotham ur unokahuga vagyok.”

A csodálkozás mormogása hallatszott végig a tömegben, mikor őt oly rózsának és vidámnak látták; ugyanazt a szerencsétlen unokahugát, kiről a parker's-fallsi újság tekintélyére támaszkodva szentül azt hitték mindnyájan, hogy ájulási rohama miatt a halál küszöbén áll. De néhány gonosz csont egyáltalában soha sem akarta elhinni, hogy egy fiatal nő épen annyira elkeseredett volna csupán azért, mert vén, de gazdag nagybátyját véletlenül felakasztották.

„Látják tehát önök, — folytát mosolyogva Higginbotham kisasszony — „hogy ez a különös história, legalább engemet illetőleg, tökéletesen alaptalan; a mi pedig az én kedves Higginbotham nagybátyámat illeti, ugy hiszem, hogy a mendemonda légből kapott mivoltát ő rája nézve is hasonlóan bebizonyíthatom. Ő oly szives, hogy nekem saját lakában szállást ad, ámbar általt, hogy egy iskolában tanítónő vagyok, magam is csak szerzek valamieskét. Ma reggel hagytam el Kimballton, hogy a szigorlatok hetét megelőző szünidőt egy barát-nőmmel töltssem Parker's-Falls-tól mintegy öt mérföldnyire. Jóllelkü nagybátyám, a mint meghallá lépteimet a lépcsőkön, ágyához szólított s két dollárral és 50 cent-tel ajándékozott meg, hogy a kocsiért kifizethessem s egy harmadik dollárt adott egyéb magán költségeimre. Ekkor tárczáját ismét vánkosa alá téve, megrázta kezemet és figyelmeztetett, hogy uti podgyászomban néhány darab kétszersültet pakoljak, a helyetű hogy az uton reggelizsem. Én tehát meg vagyok győződve a felől, hogy szeretett rokonomat életben hagytam, s erősen hiszem, hogy ugy fogom találni visszaterettkor is.”

A fiatal kisasszony udvariasan meghajtá magát beszéde végeztével, mely oly érzékeny s oly ékesen szóló vala s annyi kelemmel és ügyességgel volt elmondva, hogy mindenki képesnek ítélte őt a tanárságra még az állam legelső akadémiáján is. Hanem egy idegen bizonyosan azt hitte volna,

hogy Higginbotham ur a legnagyobb megértés tárgya volt Parker's-Falls-ban, és hogy gyilkosának talán köszönetet szavaztak volna: oly féktelen volt a lakosok dühe, mikor megtudták, hogy csalódtak. A molnárok elhatározták Pike Domokost nyilvánosan megítészni, csak még azzal nem voltak tisztában, hogy vajjon halzsírral kenjék-e be és tollu közt hengeressék-e meg (a nép szokásos büntetése oly vétségekért, melyeket a törvények figyelembe nem vesznek), vagy hideg fürdőt vétessenek vele a város kútjának szivárvány-csőve alatt, melynek törvénytudókéhoz benyújtott egyik kérelmére utójára kételkedni kezdett, ha vajjon akár az ügyvéd által előmutatott kézirat, akár pedig az unokahug közvetlen bizonyítása kiállhatja-e a versenyt amazokkal? Óvatosan tudakozódván utjában mindenfelé, a házaló később azt is megtudta, hogy Higginbotham urnak csakugyan volt egy kétes jellemű irlandi szolgája, kit gazdálkodási szempontból minden ajánlás nélkül fogadott föl.

„Már akaszszanak föl engem!” — kiáltott Pike Domokos, mikor egy magános halom tetejére ért, — „ha elhiszem, hogy a vén Higginbotham urat nem akasztották fel, míg saját szememmel nem látom őt és tőle magától meg nem hallom az igazat! S minthogy ő egy valóságos kitanult vén család, még akkor sem hiszem el neki, a meddig szavait a pap, vagy más efféle hiteles egyéniség saját aláírásával meg nem erősíti.”

Épen esteledni kezdett, mikor a kimballtoni sorompónál a vámházat elérte, a hasonnevű városkától mintegy negyedmérföldnyire. Kis lova gazdástól, szekerstől majd hogy össze nem ütődött egy lovas emberrel, ki nem nagy távolságra előtte ügetett és köszöndvén a vámot, a város felé tova száguldott. Domokos jól ismerte a vámszedőt, s míg ez pénzből visszaadott, szokás szerint az időjárással kezdeték meg a beszélgetést.

„Gondolom” — mondá a házaló, ügyesen hátra csattintva ostora csapójával, mely azonban visszapattanva tolkönnységgel hullt alá a lovacska oldalára, — „ön hireporát sem látta Higginbotham urnak egy vagy két nap óta, nemde?”

„Oh nem,” — felelé a vámszedő. — „Épen az imént ment át a kapun, kevéssel előbb, hogy ide érkezett és ahun vágat ni, ha ugyan láthatja ön a sötétségtől. Ma délután Woodfielden volt egy törvényes árverésnél. Az öreg ur többnyire mindig megrázza kezemet s olykor-olykor fesség is egy-két perczig velem; de ma este csak intett, — mintha mondtá volna: „csak fizessem ki a vámot helytén” — és elvágatott, mert bárhol jár is, nyolcz órakor mindig otthon kell lennie.”

„Nekem is épen így beszéltek,” — mondá Domokos.

„Soha sem láttam még embert oly sárgának és elasztottnak, mint most az öreg ur,” — folytató a vámszedő, — „mondtam is magamban ma este, hogy sokkal inkább hasonlít valami kísértetkez vagy régi múmiához, mint élő vérhez és húshoz.”

A házaló szörnyen mereszt szeméit a sötétségben, s csakugyan föl is fedezé jó messzire a lovagló embert a városba vivő uton. Ugy tetszék neki, mintha még a járását is fölismerte volna Higginbotham urnak; de az esthomályon s a ló lábai által fölvert porfellegben keresztül az egész tünemény bizonytalannak és elmosódottnak tünt fel; miként ha e titokszerű vén ember alakja csak sötétségből és szürke fényből lett volna halványan összeillesztve. Domokos megrázkódott.

„Higginbotham ur a más világról jött vissza, még pedig itt a kimballtoni vámsorompón át,” — gondola magában.

Megrázta lova gyeplőjét s utnak indult,

magáról a tényről; és volt valami titokszerűség zavart és bünös tekintetében, mikor kérdéssel oly véletlenül megtámadtam. Aztán meg az egybevágó események e sajátosság talákozásához járult még az is, hogy a hír tökéletesen megfelelt Higginbotham ur jellemének és szokásainak; és hogy neki volt gyümölcsöse és abban egy nagy körtvéfája, mely mellett estenként el szokott haladni; mind-e körülményes bizonyítékok oly erőseknek tüntek fel Domokos előtt, hogy utójára kételkedni kezdett, ha vajjon akár az ügyvéd által előmutatott kézirat, akár pedig az unokahug közvetlen bizonyítása kiállhatja-e a versenyt amazokkal? Óvatosan tudakozódván utjában mindenfelé, a házaló később azt is megtudta, hogy Higginbotham urnak csakugyan volt egy kétes jellemű irlandi szolgája, kit gazdálkodási szempontból minden ajánlás nélkül fogadott föl.

„Már akaszszanak föl engem!” — kiáltott Pike Domokos, mikor egy magános halom tetejére ért, — „ha elhiszem, hogy a vén Higginbotham urat nem akasztották fel, míg saját szememmel nem látom őt és tőle magától meg nem hallom az igazat! S minthogy ő egy valóságos kitanult vén család, még akkor sem hiszem el neki, a meddig szavait a pap, vagy más efféle hiteles egyéniség saját aláírásával meg nem erősíti.”

Épen esteledni kezdett, mikor a kimballtoni sorompónál a vámházat elérte, a hasonnevű városkától mintegy negyedmérföldnyire. Kis lova gazdástól, szekerstől majd hogy össze nem ütődött egy lovas emberrel, ki nem nagy távolságra előtte ügetett és köszöndvén a vámot, a város felé tova száguldott. Domokos jól ismerte a vámszedőt, s míg ez pénzből visszaadott, szokás szerint az időjárással kezdeték meg a beszélgetést.

„Gondolom” — mondá a házaló, ügyesen hátra csattintva ostora csapójával, mely azonban visszapattanva tolkönnységgel hullt alá a lovacska oldalára, — „ön hireporát sem látta Higginbotham urnak egy vagy két nap óta, nemde?”

„Oh nem,” — felelé a vámszedő. — „Épen az imént ment át a kapun, kevéssel előbb, hogy ide érkezett és ahun vágat ni, ha ugyan láthatja ön a sötétségtől. Ma délután Woodfielden volt egy törvényes árverésnél. Az öreg ur többnyire mindig megrázza kezemet s olykor-olykor fesség is egy-két perczig velem; de ma este csak intett, — mintha mondtá volna: „csak fizessem ki a vámot helytén” — és elvágatott, mert bárhol jár is, nyolcz órakor mindig otthon kell lennie.”

„Nekem is épen így beszéltek,” — mondá Domokos.

„Soha sem láttam még embert oly sárgának és elasztottnak, mint most az öreg ur,” — folytató a vámszedő, — „mondtam is magamban ma este, hogy sokkal inkább hasonlít valami kísértetkez vagy régi múmiához, mint élő vérhez és húshoz.”

A házaló szörnyen mereszt szeméit a sötétségben, s csakugyan föl is fedezé jó messzire a lovagló embert a városba vivő uton. Ugy tetszék neki, mintha még a járását is fölismerte volna Higginbotham urnak; de az esthomályon s a ló lábai által fölvert porfellegben keresztül az egész tünemény bizonytalannak és elmosódottnak tünt fel; miként ha e titokszerű vén ember alakja csak sötétségből és szürke fényből lett volna halványan összeillesztve. Domokos megrázkódott.

„Higginbotham ur a más világról jött vissza, még pedig itt a kimballtoni vámsorompón át,” — gondola magában.

Megrázta lova gyeplőjét s utnak indult,

a tisztas távolságot, mely az előtte lebegő szürke árnytól elválasztá, lelkiismeretesen megtartva, miglen ez utóbbit az utnak egy kanyarulata elfodé előle. Mikor e pontra ért, a házaló sehol sem látta többé a lovagló alakot, hanem épen a város fő-utcájának a végén lelé magát, egy rakás bolt s két korecsma szomszédságában, melyek az imaház körül voltak csoportosulva. Balra töle egy kőfal és kapu állt, valami fásbély határkerítése, melyen tul gyümölcsös, még tovább egy kaszáló terült el, s mindezen tul egy ház volt látható! Ezek mind a Higginbotham ur birtokai voltak, kinek lakása épen a régi országút mellett feküdt, de a melyet a kimballtoni töltés egészen eltakart a szem elől. Domokos ismerte a helyet; s a kis lómintegy ösztönszerűleg hirtelen megállott; mert házalónk elfeledé megrántani a gyeplőt.

„Lelkemre mondom, nem tudok csak egy elmenni e kapu mellett!” — gondola magában remegve. — „Soha se lennék jó embere önmagamnak, ha meg nem nézném, hogy vajjon csakugyan fölakasztották-e Higginbotham urat a körtvéfára vagy nem!”

Leugrott kocsijáról, oda csavarintá lova gyeplőjét a kapufélfára s végig futott a park zöld gyalogösvényén, mintha csak a mumus kergette volna hátulról. A város órája épen akkor ütötte a tizenegyet, s a mint a nehéz kalapácsütések a harangra zuhantak, Domokosunk ijedtében még kegyetlenebbül neki fogott a futásnak és futott, futott, miglen a magános, elhagyatott gyümölcsöskert közepén egyszer csak épen a végzetes körtvéfával átellenben találta magát. A fának összecsavarodott vén törzséből egy hatalmas ág nyult ki az ösvény fölébe és legsötétebb árnyát épen arra a helyre veté. De mintha valami küzködött, kinlódott, vonaglott volna ott az ág alatt!

A házaló sohasem követelt magának több bátorságot, mint a mennyi egy békés foglalkozású férfit megillet, s épen ezért nem is nagyon bizott a maga vitéségében, főleg mikor ilyen szörnyűséges históriáról van szó. Mindazáltal annyi bizonyos, hogy előre rohant, ostora nyelével egy tenyeres-talpas irlandit földre terített és megtalálta — nem ugyan a körtvéfán függve, hanem inkább alatta reszketve, nyaka körül egy hurokkal — magát a valóságos, öreg Higginbotham urat is!

„Higginbotham ur,” — mondá Domokos remegve, — „ön becsületes ember és aként fogok hinni szavainak is. Vallja meg igaz lelkére, fölakasztották-e önt vagy nem?”

Ha olvasóink még nem találták volna ki a rejtélyt, ugy néhány szóval megmagyarázzuk azt a „masineriát”, mely által e „jövendő esemény” olyanná lön, hogy „sötét árnyat előre dobta.” Három ember összebeszélte, hogy Higginbotham urat kirabolják és meggyilkolják; hanem időközben kettőnek az inába szállt minden bátorsága és megretírt, s így a gonoszított elkövetését eltűnésük által egy éjjel hátrább vetették; a harmadik épen akkor akarta véghez vinni borzasztó szándékát, mikor egy bajnok, vakon engedelmességgel a végzet szavának, mint a régi lovagregények hősei, Pike Domokos személyében megjelent.

Még csak annyi mondani valónk van, hogy Higginbotham ur nagyon kegyebe vette a házalót és nőil adta hozzá csinos kis unokahugát, s egész vagyonát gyerekeikre hagyta és kamatjait előre is nekik engedte át. Jótéteményeit az öreg ur azzal koronázta meg, hogy a kellő időben igaz keresztényen módjára szép csendesen jobb világra szenderült át, a mely gyászos esemény következtében Pike Domokos elköl-

tűzött Kimballtonból, s az én szülővárosomban egy nagyszerű dohánygyárt alapított.
(Hawthorne Nathaniel után angolból)

Sámi Lajos.

Porosz haditörvényszék.

Lesz dolga a krónikáirónak, míg azokat a borzadalmas dolgokat csak századrészen is összeszedi, a miknek színhelye most minden város, minden falu Franciaországban, melyeket a porosz csapatok meglátogatnak.

Nem csoda, hogy a poroszok gyilkolás és gyújtogatás között mindig istent emlegetik, de látogatásuk csakugyan valóságos istenlátogatás.

Ha az ember végig gondol a most történet dolgokon, el kell szomorodnia az emberiség fölött, hogy annyira tudott súlyodni. A szeretet, a testvériség, az emberiség e századában ily kegyetlenkedés, pusztítás és öldöklés égbe kiáltó s ha van Isten oda fenn, e szerencsétlenség okozójának még halálosan keserves lesz annak a fának gyümölcse, melyet ő emberhusba ültettek, embervérrel öntöztek nagygyá.

Szép század, valóban! Hirdetjük az örök béke szent ígét, eltöröljük az emberélet elleni büntetést a törvényszék előtt, közáldozatokon közintézeteket alapítunk, hogy az emberiség halandóságának arányait csökkentjük, gondoskodunk módokról és eszközökről, melyek a megdélhetést mindenki számára lehetővé tegyék, gondoskodunk népkonyháról az éhenhalók, ruháról a fagytól gémberedettek számára, a betegeket kórházakban ápoljuk, s mindent elkövetünk poliziális és humanitási uton, hogy más halálest ne fordulhasson elő, mint a természetes: s ime előállnak a királyi mézárosok s ezreit áldozzák fel az emberek hekatombáinak ágyuik és szuronyaik előtt s játsznak az emberek életével könnyelműen, vadul, mintha alkalmatlanok lennének kiirtásáról lenne szó.

Nyomorúság, hogy ezt az emberek türik.

A nemzetközi jog azonban még bir némi szépitő okokat felhozni, hogy fegyveres katonával szemben a fegyveres katona vitéz legyen. De mi okot bir felhozni a világ legagyafurttabb prókátora is arra, hogy fegyverrel gyilkoljon valaki védtelen, békés, ellenszegülésre nem is gondoló embereket?

Pedig ily vérlázító eseteket már most is tömegesen közölnek a lapok, — hát még később, ha majd a nagy vihar kitombolta magát s a speciális eseteket felszínre hozni több idő lesz.

Micsoda humanitáshirdető s magát a civilizáció élére helyező nemzet az olyan, melynek

katonái berontanak egy kizsartolt, félig elhamvasztott kis város 80 éves polgármesteréhez, kérnek tőle bort a maguk, zabot a lovaik számára, smikor nem tud adni, ökleikkel bántalmazznak egy roskadozó, őszhajú agastyánt, s addig ingerlik, míg önvédelmére fegyverhez nyúl, mire lekasabolják jajveszékő családja szemé láttára, mint valami veszett ebet.

Micsoda imádságos száju, kegyes nemzet az olyan, mely úgy tömi a vasuti kocsikba az elfogott sebesülteket, mint a heringeket, ruha, gondozás nélkül utnak indítják, s Münchenből aztán világnak éreztetik a sajnálkozó táviratot, hogy harmadfélszáz sebesült utközben megfagyott.

Hát arra a hirre mit szólunk, a mit a külföldi lapok közölnek, hogy a kiéhezett, elnyomrodott fegyvertelen foglyokat ütik, verik.

Egy német katona írja Chaumontból a „Kölnische Zeitung“-nak, hogy csapatjuk a garibaldisták közül 30 embert fogván el, „először kényserítették sírjokat megásni, azután meglövték,

masztva agg, kopasz fejét, megkötözött elkeseredett fiával német katonák vértörvényszéke előtt a vádlottak padján ül. A tárgyalás igen rövid ideig tartott. Két bajor tiszt néhány kérdést intézett hozzájuk. A vádlottak feleleteit alig lehetett hallani. Tudták talán, hogy bármit felelnek, el kell veszniök, mert a háboruban szigorú példaadásra van szükség. Egy kereszties betegápolónő állott elő, s azt mondta, hogy gyilkosok. Ez elég volt arra, hogy kimondják a haláltételeket. A tárgyalás után néhány napra ott hirdették az újságok, hogy Riedszel mairje és fia föbe lövtettek.

A strassburgi székesegyház.

A középkor legnagyobb szerü alkotásainak egyikét mutatjuk be olvasóinknak a strassburgi székesegyház képében. Imposans nyugalmát, melyet századokra terjedő léte kölcsönözött neki, nem zavarja meg az alatta elvonuló hódító sereg dob-

pergése, — látak e falak már ilyet elegend, tanui voltak annyi változásnak, hogy ma már nyugodt egykedvűséggel tekintenek az alatt elzajló mozgalomra, a törpe kor köznapi üzemre. Más kor volt az, mely ily emlékeket emelt, más emberek, kik kezdték, más nemzedékek, kik folytatták ez óriási műveket. Eszméért még akkor lelkesedni tudtak, s a véges emberi elme tornyok magasságában versenyezve tört a véghe-tetlen ég felé, e czélért tudott áldozni, tenni csaknem lehetlent, s ha a mai kor gyermeke gúnynyal illeti is azon kor szellemét, mely óriási egyházak és gazdag kolostorok építésében nyilatkozott, nem tagadhatja, hogy van benne valami magasztos, felemelő, van az, mit ma hasztalan keresünk a kor hullámzatában, lelkesedés magáért az eszményiért, a kételkedő bölcsélet által fel nem forgatott hírnek századokat egyesítő nagyszerü nyilatkozata.

A strassburgi székesegyházon is, mint társai legtöbbjén, századok munkáltak. A kor, mely alapkövét lerakta, rég elporhad, midőn az utód szorgalmas vésője még javában dolgozott; a nemzedék, mely az emelkedő alapfalakat a roppant terv láttára elfogulva bámulta, már rég örök álmát aludta, midőn a távoli utód az ég felé emelkedő műben gyönyörködhetett. De többi nemcsak az építész, ki az alaptervet készítette s a munkát megkezdette, dőlt ki terveinek kivitele mellett: még az irány, az építési mód és rendszer is együtt változott e remekművel. A strassburgi egyház valóban a gothika teljes fejlődési processusát tárja fel előttünk. Alapkövét a már 510-ben Clodwig által épített, s 1007-ben villám által szétrombolt előbbi egyház helyére Habsburgi Werner püspök rakta le 1015-ben. E kor még a

A riedszeli polgármester és fia porosz fogságban.

s a fölhányt árokba belevettettek. Mikor pedig a franc-tireurök kiűzték őket onnan, magukkal vitték a polgármestert, papot s még 12 előbbkelő embert, fenyegetvén a helységet, hogy másnap nagyobb erővel visszatérnek, s csak a bölcső-beli gyermeknek fognak kegyelmezni.

Mily kegyetlenséggel folyt a háboru már első napjaiban, annak bizonyosága jelen képzünk, melyet egy német lap harczteri tudósítója készített, s melyhez ő maga írta meg a szöveget is. Abból veszszük át, a mi következik.

A weissenburgi ütközet után a porosz portyázó csapatok a francziák által elhagyott falvakban sok polgárt is befogtak, a ki előttük valami tekintetben gyanusnak tünt föl. A vasuti indóház tele volt foglyokkal, sebesültekkel, orvosokkal, betegápolókkal. Itt őrizték egyik szegletben a riedszeli polgármestert és fiát, a kiket azzal vádoltak, hogy megölték egy bajor katonát.

Képzünk azt a jelenetet ábrázolja, mikor az öreg polgármester összerokadva, jobb öklére tá-

Strassburgi székesegyház.

irják, hogy a lakosság a heves bombázás pusztító hatása dacára nem csüggedt. Ekközben a német csapatok veszi a francia köztársaság felett nyert győzelmeinek — a német császárságban. Vilmos király megunt a várakozást, s jan. 18-án Versaillesban a tükör-teremben a fejedelmek s az ezrediek képviselőinek jelenlétében német császárrá kiáltotta ki magát.

(Halálozások.) Gr. Apponyi Györggyé, szil. gr. Sztáray Julia, életének 51-dik évében, jan. 12-kén Pesten meghalt. A szegények egy buzgó jötevőt vesztettek el benne. — Hegyeshalmi Fischer György élete 67-dik évében f. hó 9-én Györgyházán meghalt. — Budán mult vasárnap hunyt el 83-éves korában Szeles György, nyugalmazott királyi kincstári tisztviselő, ki hajdan magyar királyi nemes testőr volt, és az 1805-ki insurrekcióban mint lovassági főhadnagy szerepelt. — Ugyancsak Budán Szeles József kir. szüntatásos halt meg közelébb 71 éves korában. Nagy Lajos, az 1848-49-ik évben volt honvédszázados, s Bihar megye várnagya f. hó 9-én meghalt. — Miskolcra Szalay Antal elhunyt a fölötti tudósitanak. Az elhunyt a régi ellenzék tagjai és Szemere Bertalan legbensőbb barátjai közé tartozott. 48-ban orsz. követ is volt, 1861-ben az alispáni tisztséget viselte, s bár utóbbi időkben betegeskedett, mint a miskolci Deákpart elnöke, a közügyekben élénk részt vett volt.

— A mint a „Journal de Genève“ írja: Január 6-dikán temették el a mondott városban Adler Vincze, egy kitünő magyar zeneművész, ki 1826-ban Győrött született; az ottani evangélikus egyház orgonistájának fia volt, s apja vele a zenét megkedvelte. Adlernek egy nővére férjhez ment Erkelhez, a híres magyar zeneszerzőhez, ki „Hunyadi“ című dalművével magának nagy hirt szerzett (a fennirt lap csak ez egyet említi) s mint sógorának tanítója azt kiképezte és helyes irányba vezette. Adler 10 évig lakott Párisban, s 1865-ben tért vissza Genevéba, hol előbb 5 évig tartózkodott, s hol meg is házasodott. Több szerzeménye van, melyek valódi magyar, magyar szívből eredt s magyar szívhez szóló zeneművek. — (Adler Vincze arcképe és életrajza a „Vasárn. Ujság“ 1865. évi 35. száma közölte.)

Adakozás.

A francia foglyok és sebesültek javára. II. közlemény. A „Vasárnapi Ujság“ szerkesztőségéhez beküldött:

Gömör megye Sajó-Gömör mezővárosából Mikola György ev. lelkész által 31 ft. 50 kr. — Ez összeghez járultak Zachar Gusztáv közép-tanodai igazgató tanár 2 ft. Az ev. közép-tanoda növendékei 3 ft. Mikola György lelkész 2 ft. Az olvasókör 2 ft. Molnár József 1 ft. A város pénztára 1 ft. A város lakossága 20 ft. 50 kr.

Zselizről (Bármegyéből) Freytag Károly által a Zselizen, Garam-Mikola és Nyír helységekben eszközölt gyűjtés eredménye: 50 ft. — (Az egyes adakozók neveit a beküldők kívánata szerint a „Politikai Ujdonságok“-ban — f. évi 2. sz. — közöltük.)

Zentáról Szekfi György „egy baráti körben gyűjtött szeretet-adományozás fejében“ 23 ft. — Ez összeghez járultak: Szekfi György 10 ft. Mucsi János 3 ft. Kereskényi Antal 1 ft. Aulik Nándor 1 ft. Rövid János 1 ft. Koncez Lajos 1 ft. Mark János 1 ft. Lukásevits György 1 ft. Szekfi Ferencz ifju 1 ft. Aulik János 1 ft. Baráti Péter 1 ft. Rieger Ignác 50 kr. Biró György 50 kr. Péteriből Dobronyovszky Károly lelkész által a péteri olvasó népkör adománya 3 ft.

Ráczkeve város és egyes polgárai részéről 47 ft. — Ez összeghez járultak:

Fejes Károly 2 ft. Gozony István 1, Mészáros György 1 ft. Jankovits János 50 kr. Obermayr János 1 ft. Takács János 1, Ürögi István 1, Nagy Bálint 1 ft, Varga Bálint

50 kr., Száz Márton 2 ft., Hering Mih. 1 ft., Vargha László 2 ft., Frídeczky Józ. 2 ft., Góndi Andr. 1 ft., Szalay György 40 kr., Soltra Alajos 1 ft., Prunyi György 40, Knajtner János 20, Mihalovics 25, Jankovits György 40, Knajtner János 20, Füstös Pál 20, Olasz János 20 kr., Róth Ignác 2 ft., Horn 50 kr., Ehrenhelms M. 50, Gammel 50, Latsek Jakab 30, Tóth László 50 kr., Manyák Antal 1 ft., Nagy Sándor 20 kr., Hermán József 20, Pahosa László 20, Boros József 20, Vági József 10, Pona István 10, Németh Mihály 20, Varga Nándor 10, Laskovics József 10, Varga Dániel 10, Fehér Péter 20, Jozsa Mihály 15, Kájzer János 20, Stiglitz Antal 50 kr., Szedlőcsék Sándor 1 ft., Bakos János ügyvéd 1 ft., Dr. Szabó István 20 kr., Podrozsik József 20 kr., Kalmár János 1 ft., Csáriel István 50 kr., Höfler Márton 20, Gozonyi András 10 kr., Gindli Jakab 1 ft., Magdics József 20 kr., Nagy Benő 2 ft., Ráczkeve város 10 ft. 60 kr.

Csanád-Palatáról Kiss Gábor jegyző által 36 ft. 50 kr. — Ez összeghez járultak:

Kiss Gábor 1 ft., Kriván József öreg 3, Kriván Sándor 1 ft., Kocsis Tamás 50 kr., Pernecki Péter 50 kr., Pernecki István 1 ft., Kriván András 1 ft., Halasi Mátyás 1 ft. 50, Madár András 1 ft., Kriván József ifju 1, Sojóczki Mátyás 1 ft., Lejnik Zsigmond 1 ft. 50, Szidor János 5 ft., Grosz Farkas 3, Grosz Ignác 1, Grosz József 1, Hangai László 1, Hangai Mihály 2, Sisák János 1, Kriván János 2, Molnár Imre 1 ft., Kovács Károly 10 kr., Szabó Péter 40, Steiner Liptó 50 kr., Lippenszky István 1 ft., Szabó Balázs 1, Turi Pál 1, Nagy János 1 ft., Mari István 50 kr.

A II. közlemény összege 191 ft. A „V. U.“-nál begyűlt addig összesen 341 ft.

Nemzeti színház.

Péntek, jan. 13. „A társaság.“ Színmű 4 felv. Irta Bauernfeld; ford. Szerdahelyi.

Szombat, jan. 14. Új szereposztás és kiállítás először: „Zaidóni.“ Nagy opera 5 felv. Zenéjét szer. Halévy.

Vasárnap, jan. 15. „Don Caesar de Bazan.“ Vigjáték 5 felv. Irta Dumanoir és Demery, ford. Diósy.

Hétfő, jan. 16. „Fernand.“ Színmű 4 felv. Irta Sardou V. ford. Paulay és Szerdahelyi.

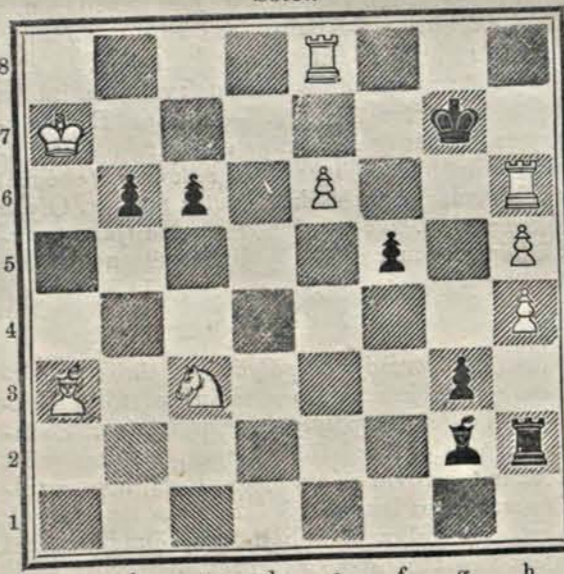
Kedd, jan. 17. „Az ártalmas bűn.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Verdi.

Szerda, jan. 18. „Az ál-jó emberek.“ Vigjáték 4 felv. Barrière és Capendu után ford. M. M.

Csütörtök, jan. 19. Új szereposztással: „Rigoletto.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Verdi.

SAKKJÁTÉK.

582-ik sz. f. — Czenthe Józseftől. (Miskolcban.) Sötét.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 577-ik számú feladvány megfejtése. (Nadebaum Károlytól Tessinben.)

Világos. Sötét.

- 1. Ve1-e7 b6-b5
2. Hb1-a3 b5-b4
3. Ve7-f6? Kd4-c5
4. d2-d4 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József — Harasztiban: gr. Pestetics Benno. — Miskolcban: Czenthe József. — Jászkeszén: Galambos István és László. — Sárvízparton: Gérecz Károly. — Kecskeméten: Fördös Géza. — Pétdőben: Rády György. — A pesti sakk-kör.

HETI-NAPTÁR.

Table with columns for months (Január), days of the week, and religious observances (Katholikus és protestans naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára). It lists various feast days and their corresponding dates.

Szerkesztői mondanivaló.

— Debreczen. F. G. A megbízásokban készséggel eljártunk. A régeből doigot is rendbe hoztuk. Pákh „Humoros Életképei“ csak néhány nap múlva lesznek könyvtáruki uton is kaphatók.

— K.-Sz.-Miklós. B. S. A 16 ezer nyomdabába lehatott 10 ezer helyett. Ugyanis nemcsak rólunk Magyarországról, hanem az osztrák magyar birodalomról volt szó. Különbön köszönjük a figyelmet és megemlékezést.

— Pest. B. G. A történelmi tanulmány igen terjedelmes lapunk sokkép igénybe vett teréhez képest. Különbön e tárgy már több hasontartalmu közleményeinkben érintve volt több vonásában.

— Nürnberg. G. J. A szép rajzot köszönettel vettük s várjuk a többiét is. Levél meggy.

— M.-Vásárhely. K. A költemények nagyon gyengék. Igyekezzet az alakításra mutatkozik itt-ott, de siker — még eddig legalább — nem igen kíséri.

— Liptó-N.-Selmecz. T. J. Ha minden előzetű egy-egy magánérdeku kép és ezik kiadása feltételéhez kötő előfizetést: vagy előfizetők száma olvadna nagyon le, vagy a kevésbé közbizalom közlemények szaporodnának el lapunkban feletébb.

Előfizetési fölhívás

A VASÁRNAPI UJSÁG

Politikai Ujdonságok

1871-dik évi folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai hetilap. — Számos eredeti képpel illusztrálva s „Országgyűlési Beszédvár“-ral s más rendkívüli mellékletekkel bővíve.)

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Pesten házhoz hordatva. A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt:

Egész évre (január—december) 10 ft. — kr. Félévre (január—június) 5 „ — „

Csupán Vasárnapi Ujság:

Egész évre (január—december) 6 ft. — kr. Félévre (január—június) 3 „ — „

Csupán Politikai Ujdonságok:

Egész évre (január—december) 5 ft. — kr. Félévre (január—június) 2 „ 50 „

Tíz előfizetett példányra gyűjtőnknek egy tisztelet-példánnyal kedveskedünk. — A pénz levelek bérmentes küldése keretük. — Az eddigi czimzselvényekből egy-egy darab szives beküldését kérjük.

A Vasárnapi Ujság és P. Ujdonságok kiadó-hivatala Pest, egyetem-utca 4. sz. a.

Nyilt-tér.

Legelősebb politikai napilap.

„GYORS-POSTA.“

Félévre 6 frt, negyedévre 3 frt, egy óra 1 frt.

Majdnem kétszer előfizetével indult meg az új vállalat, a mi — a viszonyokat tekintve — bizonyára rendkívül jó eredmény. Amellett bizonyít, hogy egy olcsó kis politikai napilap nálunk ma már életszükség. A „Gyors-posta“ rajta van, hogy e szűkséget megszüntesse s röviden bár, de mindent közöl, a mi honn és künn nevezetes történik. A csatátér és az országgyűlés első helyen állanak; mellettök és köréjük csoportosították a közélet mindenneműs és fajtájú eseményei. Ad köröknél térképek és más időszerű mellékletek. Gazdák, iparosok, ügyvédek, lelkészek, tanítók s más kovesebb költ-séggel vagy idővel rendelkező egyénekre nézve megbecsülhetlen az ily vállalat.

A pénz kiadóhivatalba (egyetem-utca 4. sz.) czimzendő.

TARTALOM.

Dr. Pataky Dániel (arckép). — A kis árva. — Higginbotham ur balesete (vége). — Porosz haditörvényszék (képpel). — A strassburgi székesegyház (képpel). — A ház asszonya. — Vázlatok az élettan köréből. IV. — Indovinnelle (vége). — Pesti képek, (képpel). — Egykeg. — Tarház. — Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyetek. — Egyház és iskola. — Közlekedés. — Mi újság? — Adakozások. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Nyilt-tér. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Báli ruhák

mérték után készítve:

30, 35, 40, 50, 60 forint és drágábbak.

Tartatane fehér,

2 róf széles, egy vég (19 1/2 róf) 5.40, 6.75, 8—10 fig.

Ugyanez 1/4 róf széles, 1 vég (12 róf) 3.50, 4.50, 5 ft.

Türsch F.-nél

Pesten, váci-utca, a nagy Kristóf mellett.

Részletes árjegyzékkel bérmentve szolgálok. 973 (6—8)

Epen most jelent meg Heckenast Gusztav könyvkiadó-hivatalában (Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.) és minden könyvkereskedésben is kapható:

ISTEN TEMPLOMA.

IMAKÖNYV minden rendű és állapotú keresztény katolikusok számára.

HUNGÁRI A. után

a szentek és az egyház imáiból alkotva. Egy aczelmetszettel.

(16-rét 544 lap) füze ára 60 kr.

Börbe kötve aranyvágással 1 ft. 20 kr.

Ugyanaz velinpiapiroson, szinezett aczelmetszettel, francia börbe kötve káposcsal 2 „ 40 „

kék vagy vörös bársonyba kötve 6 ft.

Csász. és kir. engedélyezett egyetlen patkány- és fereg-kiirtó szer. Ára egy bádog-szelenczének 1 ft. o. é.

A legkisebb megrendelés is rögtön teljesítettetik akár az összeg beküldésékor, akár utánvét mellett.

Reisz és fia, az első magyar kir. engedélyezett gyára az aprófergek kiirtására szükséges vegytani készítmények, Pesten, király-utca 46. szám alatt. 983 (4—20)

Csakis legjobb varrással!!!

Női ingek, ágynemű, nadrágok, szoknyák, főkötők, pongyolák, corsettek, fésű-köpenyek stb.;

a legelősebbtől a lagfinomabbig: zsebkendők, harisnyák, himzett szélek és betétek

Türsch F.-nél

Pesten, váci-utca, a nagy Kristóf mellett. Összes árjegyzék bérmentve. (4—6)

Szepességi kárpáti növény-nedv,

mell- s tüdőfájdalmakban szenvedőknek, orvostudor Fáykiss K.-tól Kézsmárkon.

Ezen a szepességi kárpátok virányain, a leggondosabban összegyűjtött s legalkalmasnak talált növényekből készült nedv, kivetőző bajokban, mint ilyen hathatós, jól kipróbált s kitünő gyógyerejű szernek bizonyult be és ismertett el. u. m. köhögés, rekedtség, a nyelő- s lélekzészervek gyenge hurutosingerlése, górosos, ideges, rövid lélekzessel járó köh-rohamok, szűkmellűség, oldányilások s idült hurutok ellen; továbbá: tüdővészben szenvedőknek az izzadás által előidézett elgyengülés eseteiben, — s a nedvtömzegek szervenél betegségekben, melyek a táplálkozás processusából származnak. 940 (6—6)

Epen azon hatással bír és sikerrel alkalmazható, a szepességi kárpáti növény-thea, s a szepességi kárpáti növény-czukorkák dr. Fáykiss-tól.

Ára k: 1 üvegcse növény-nedv használati utasítvánnyal együtt 75 kr. 1 csomag thea 25 „ 1 skatula növény-czukorka 35 „

Ezen szerek megrendelhetők a készítőnél magánál Fáykiss József gyógyszerész Kézsmárkon (Felső-Magyarország) s kapható Pesten: Török József, gyógyszerésznél király-utca 7. sz. a. s Thallmayer A. és társánál.

Advertisement for 'KERTÉSZ ÉS EISERT' (Gardener and Ice Merchant) in Pest. It lists various services like 'Báli legyezők', 'Báli bokréta-tartók', 'Fűző-táncz', 'Czikkek', 'Illatszerek', and 'Egész évi pipere-czikkek'. It also mentions 'Hatásos színházi-ékszerek' and 'Egyéb pipere-czikkek'. The address is Dorottya-utca 2-ik szám.

LIEBIG-féle HUSKIVONAT

FRAY-BENTOS-ból (Dél-Amerika). LIEBIG-féle HUSKIVONAT-TÁRSULAT LONDONBAN.

Nagy megtakarítás háztartásra nézve. Azonnali előállítás erőteljes húslevesnek, mely az árnak egy harmadával olcsóbbá kerül, mint a friss marhahúsból főzött. — Elkészítése s megjavitása mindennemű levesek, mártalék s főzéseknek stb.

Erősítő ételül gyengék s betegnek számára. Jutalmazva két aranyéremmel, Páris 1867; Havre 1868. A nagy becsületdiploma — mint legnagyobb kitüntetés — Amsterdam 1869.

Kisebb részletekbeni árak a magyar-osztrák birodalomra nézve: 1 angol font tégely 1/2 angol font tég. 1/3 angol font tég. 1/4 angol font tég. 5 ft. 80 kr., 3 ft., 1 ft. 70 kr., 92 kr.

Csak azon esetben valódi, hogy ha minden tégely az itt oldalt látható aláírással van ellátva.

Kapható: az ország minden előkelő kereskedés s gyógyszerártaiban. Nagyban raktár a társulat levelező tagjánál: THALLMAYER A. és társánál Pesten, s Bécsben: KLOGER és fia s VOIGT JÓZSEF és társánál. 742 (22—22)

Kilián Frigyes, m. k. egyetemi könyvtáros bizományában megjelent: A nagy francia forradalom története.

Irta HELD, fordította Endrődi G.

Többek támogatásával kiadja Láng Lajos. Ára 2 forint. 990 (1—3)

Csak alapos gyógyítás biztosít utóbajok ellen.

Titkos betegségeket s tehetetlenséget, elgyengült férfierőt,

gyakori magümlések, sőt a végképeni tehetetlenséget katonai és polgári kórházakban sikerrel használt egyszerű módszerrel bámulatos gyorsan és alaposan (az újonnan keletkezetteket 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyak. orvos és szülész, az itteni cs. kir. garnizon főkórházban kiszolgált osztály-orvos, minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógyszerelőkhoz jól beosztott rendelő-intézetében Pest, Sebestyén-tér 4-dik szám 1-ső emelet, (a „2 huszárhoz“ ozimzett kávéház felett), naponkint reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férflak és hölgyek részére külön bemenet és külön várószoba. Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 952 (9-12)

Heckenast Gusztávnál Pesten megjelent és minden könyvtárnál és könyvkötőnél kapható:

Coelibátus és polgári házasság.

Tartalma: I. A gazdaszöny. Egyház-történeti tanulmány. II. Egy némely fölszt. és nagyságos agyvelőnek sajnos aberattól a polgári házasság dolgában. Tiszteletlen polemia.

Irta **PAPRAMORGÓ** a „Barátfülek“ szerzője. Nagy nyolczadret. — Ára 1 forint.

Régi pénzeket

és mindennemű régiséget, drágakövet, lovagló és nyeregszerszámokat lótakarókkal együtt, arany ezüst és drágakövekkel kirakva; továbbá gyöngyöt, színeskővet, aranyat, ezüstöt, asványokat vesz és cserél a legmagasb áron.

Régiségek és természetiek irodája.

Pesten, Dorótya-utca a Lloyd épületben, 14. sz. a.,

hol egy nagy választékú raktár mindennemű régiségek, régi pénzek, gombok, óvek és mentekötők ből a legolcsóbb áron, ugyancsak egy nagy raktár asványok, lepkek, bogarak, madárhörök, tojások, szemüvegek is található. 988 (2-4)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz. a.), megjelentek és minden hitelen könyvkereskedésben kaphatók:

Magyarország képeiben

Honismertető folyóirat. Szerkeszti Nagy Miklós. Negyedrét. I. kötet 392 lap füve 4 ft. II. „384“ „4“

A sükettség gyógyítható!

Azon legfőbb eredményekre támaszkodva, melyeket gyógyszerrel eddig elerni szerencsém volt, — a legteljesebb mértékben ajánlhatom azt: nagyothallás, fülzúgás és fülfolys ellen. — Egy adag ára 3 ft. 984 (3-9)

A megrendelő levelek ekép czimzendők:

Louis Oelsner, Berlin (Neue Schönhauser-Strasse Nr. 12.)

Téli nyakkendők.

Szép, jó és olcsó! Legújabb női ruha-kelmék

nagy választékban bámulatos olcsó árért. Teljes ruhához való legszebb 10 és 12 rőfös kelmék csak 3, 4, 5, 6 ftért; ugyancsak a legfinomabb bársonyok- és fekete selyem-anyagok

Hamburger Adolf üzletében,

Pesten, uri-utca 3-dik szám, Sőja kávéháza átellenében.

Mustrák mindenféle bérmentesen küldetnek, s megrendelések utánvét mellett azonnal eszközöltetnek. 950 (9-10)

Asztal- és ágyterítők.

Titkos

betegségeket

még makacs és üdült bajokat is egy kóródásban, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátolatnak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.

Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógyszeriek megküldetnek.

931 (2-12)

Végladás.

Várady Károly háztulajdonos ur a már 21 év óta birt üzleti helyiségeinket, melyekért utóbbi 2740 ft. évi bért fizettünk, egy utcái kis bolttal és egy udvari szobával megnagyobbitván, az évi bért hallatlan mesés összegre, ugyanis 10,500 ft-ra fölemelte, s ezen szörnyű áron Ádám és Eberling cégnek bérbe adta. Ezen körülmény kényszerít bennünket

„A PRÓFÉTÁHOZ“

czimzett, kigyó-utca és városháztér sarkán levő legnagyobb vászon és kész fehérnemű-raktárunkban a lehető legjutányosabb áron végladást rendezni.

HUGMAYER és MICHAILOVITS.

991 (1-3)

Bizonyítvány.

A miskolci ág. hitv. evang. egyház részéről ezennel hivatalosan bizonyítottatik, miszerint Demeter György ur pesti lakos, építész és szabadalmazott új harangfelszerelési mód feltalálója, az egyház tornyában levő három harang felette nehéz járásnak könnyebbé tétele tekintetéből a harangok újonnan felszerelését s a megromlott harangállványzat helyett újnak felállítását, és pedig mindezeknek saját legújabb találmánya szerint való elkészítését az évi május hóban szerződésileg felvállalván, nevezett építész ur ebből kötelezettségének eleget tett nemcsak az által, hogy az egész munkát a kikötött határidőre pontosan befejezte, de különösen az által, hogy a harangokat könnyű, biztos járásúakká, és tisztá, esengő hangúakká alakította át s az új harangállványzatot szilárdul felállította, ugy mikép bevezetett munkálata ellen a lefolyt három hó alatt ezideig legkisebb kifogás sem merült fel, következésképp ő, az egyház teljes meglepődését kiderítelte. Kit is, mint egyes szakértőt és becsulter embert, az egyház bármiképpen is bírást ajánlhat és ajánl. Miről nevezett építész ur kívánata folytán jelen bizonyítvány kiadott. 989 (1)

Kelt Miskolcon, az ágost. hitv. evang. egyház részéről 1870. évi október 30-án tartott közgyűlésből.

Szobránczi Samu, egyházi jegyző. **Zelenka Pál,** ev. lelkész. **Szuhányi Béla,** egyh. h. felügyelő.

Lakása Pesten, Józsefváros tavaszmező-utca 20-ik szám alatt.

A fogfájdalmak

minden nemét, legyenek azok bármily hevesek, eltávolítja azonnal s állandóan

a Horn-féle Liton,

hogyha más szer már nem használ.

Egy üveg ára 70 kr.

Főraktár Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszer. király-utca 7. sz. a. — Kapható továbbá: Sztupa gyógyszer. szénatér és Skála gyógyszer. József-város templomtér.

Budán: **Wlasek,** Krisztinaváros. — az udvari gyógyszerertárban.

Ó-Budán: **Zboray és Eissdorfer** — minden gyógyszerertárban. 976 (4-5)

Hetedik kiadás

(magyar nyelven negyedik).

A nemi élet titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi betegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 954 (10-12)

Függelékkel a bujaktörő ragályzásról és Dr. Rode's, lyoni orvos ragályyelleni legbiztosb óvszeréről.

A férfi és női ivarszerek bonczati ábrával. Ára: 1 ujforint.

Postán megkölde 10 krral több; utánvétellel 40 krral több.

Megrendelhetők szerzőtől következő czim alatt:

Dr. Eiber Gy. P. Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában.

Pest, január 29-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg: Egy négyzser hasáboztott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszori igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket előlag Beesben: Opetlik Atajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstejn és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Belyeg-űj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Faidherbe tábornok.

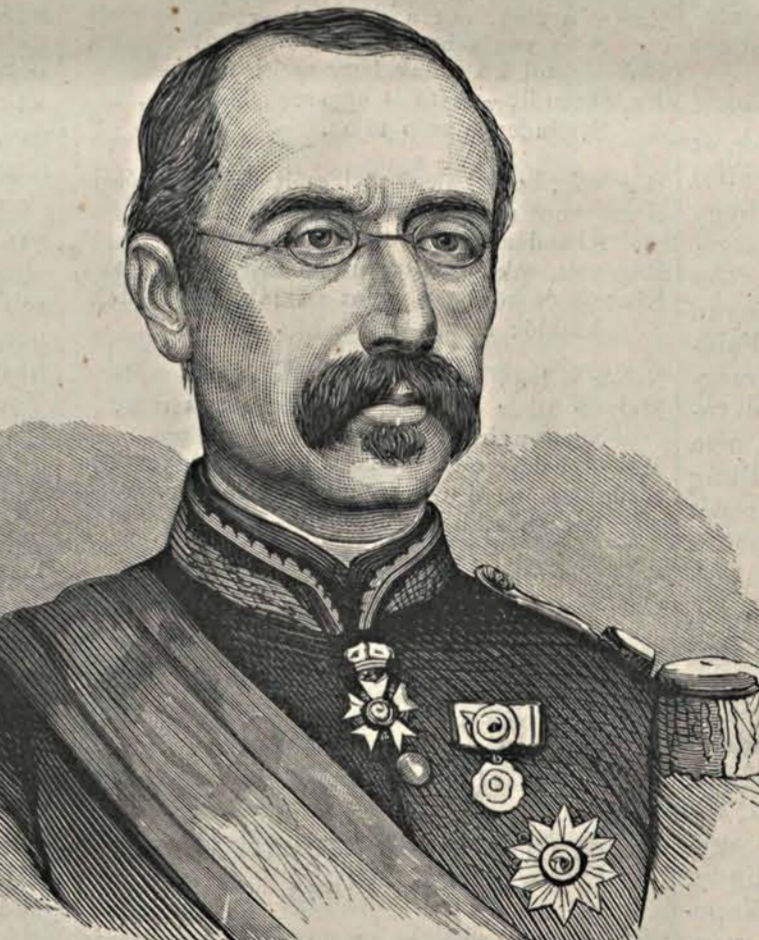
„A hasonlatok mindig sántitnak“ mondja a latin közmondás, s a jelen háborut egy nagy napfogyatkozáshoz hasonlítva, képünk annyiban találó, miszerint ama test, mely a francia dicsőség napját elborítja, nem egy másik fényes nap, hanem csak a halvány hold, mely, ha képes volt is elsötétíteni a fényes napot, annak helyét nem fogja elfoglalni soha. A mint a hold nem hasonló nagyságával, csúpan hozzánk való közelségével bírja beföldni a nap tányérát, ugy a porosz nemzet is nem azon örökkel aratja nagy mérvű, de inkább boszantó és visszataszító, mint csodálatébresztő diadalait, melyeket mint az emberi erkölcsi és szellemi képességek legtrikábbjait bámulni és méltán dicsőíteni szoktunk, tudniillik: nem a bátorsággal és lángelműséggel, mint annak idején Hannibal, Caesar, vagy I. Napoleon, — hanem egy oly tényezővel, mely inkább féltékenységből, önbizalmatlanságból szokott származni, tudniillik a sokaság és a fölkeszülődés azon roppant mérvével, melyeszélyességek ugyan látszhatik, de eredményei, bármi nagyok legyenek is, mivel igen is természetesekek, csodálatunkat épen nem képesek fölkelteni. Fél százados alattomos készülődés után másfél milliónyi hadsereggel egy 300 ezernyi hadat elnyomni, valóban oly tény, mely hasznót, zsákmányt ugyan szerezhet, de dicsőséget — soha. És valóban, az összes történetben első s a német nemzetet jellemző eset, hogy legalább is ötszörös sokasággal indul egy hasonló nagyságu szomszéd nép elleni hadjáratra. Ugy látszik, nem is dicsőség, csak hőrenek biztositása és minél nagyobb zsákmányolás volt a célja. Igen valószínű, hogy ha a hét sváb utódai Afrikában laktának, egy oroszlan vagy párduez ellen is Krupp-féle ágyukkal s legalább egy hadosztályal indulnának ki. Az eredmény nagysága meglepte a tömeget, de mi mélyen

meg vagyunk győződve, hogy kiocsudván annak első hatásából, s fölismervén a siker legalább is prózai, ha nem nyomoru tényezőit, a világ ámulata méltó boszankodásba fog ácsapni a miatt, hogy ezen pusztán anyagi tulerővel kivívott diadalokat perczig is egy színvonalar birta helyezni azokkal, melyeket nagyobb erkölcsi és szellemi erő a nagyobb anyagi erő ellenében kivívott.

Hasonlatunk azonban nem lehet teljes, a mennyiben nem bizonyos, vajjon a teljes elsötétetés Metznél állott-e be, melyre tagad-

napoleoni nagyság dicsősége, hogy az valószínűleg örökre utólrhetlen marad, hogy az összes emberiség történetében, mint a földi dicsőség legmagasb Himalaya csúcsa tündöklöj; továbbá abban, hogy annak dicsőfénye levilágít a késő utódok arczára még akkor is, mikor ezek már a hatalom ez egykori délpontjáról lehanyatlottak. Az Akropolis és az Olymp fölött évezredek tüntek el, de még ma is kegyelettel állunk meg a romok előtt, melyek az egykori nagyságra emlékeztetnek.

Bármint alakuljon egyébiránt a kétes jövő, az események újabb folyama, mely a metzi megadás óta beállott, annyit remélünk enged, hogy a francia nemzet nem fog oly könnyen s hirtelen lemondani ama jótékony küldetéséről, melyet eddig világrészünkre gyakorolt. A gondviselés szándékai beláthatlanok. Meglehet, hogy miután e nemzet első Napoleonja alatt a katonai nagyság zenithét meghaladta, ezentul az erőszakos hódítás teréről leépve, ennél sokkal magasabb és világrészünkre nézve sokkal szükségesebb irányban veendi át ismét a vezérszerpet, tudniillik mint a valódi polgári szabadság és társadalmi egyenlőség eszméinek előharcosa. Ismét mondjuk, mert hiszen ő volt ez irány kezdeményezője már a mult század végén, s e század egész első felében, s e nemes törekvése szerezte meg neki a kerek világ rokonszenvét, a roppant hatást, melyet példája által Európára gyakorolt, az első-ség rangját, mely főleg abban nyilvánult, hogy világrészünk népei minden kezdeményezést tőle vártak, s csaknem mintegy vezényszóra indultak utána, utójjára 1848-ban, midőn egy átkos démónnak sikerült őt letéríteni voltaképi hivatása utjáról, mely tévedéseért most oly irtóztatóan lakol. De épen e lezce hallatlanul rettentő voltából lehet tán kö-

FAIDHERBE TÁBORNOK.